

S:t Olofs

Medlemsblad för Torshälla

Nr 2 – 2025 Årg 53

hembygdsförening S:t Olofs Gille

Tryggve Lundh inviger utställningen "LÅDAN" inför millennieskiftet år 2000 med hälsningar från över 1000 barn i Torshällas skolor, från Förskola till Högstadiet att öppnas om 25, 50, 75 och 100 år

LÅDAN

Framtridstro är en sorsatsning på landets alla skolor inför millennieskiftet som initierats av Nordiska museet och via länsmuseumerna för handläggning S:t Olofs Gille har tillsammans med Barnkulturgruppen i Torshälla stannat för projekt LÅDAN, en uppgift som engagerar alla barn från de minsta förskolebarnen till de äldsta på högstadiet.

Varje stadium ska packa ner i en låda sådana saker som beskriver de den skola de just nu går i. De ska vara en hälsning från dagens barn 1999 till morgondagens barn.

Dessutom ska man göra tre lek- och fritidslådor som talar om vad man sysslar med på fritiden.

Lådorna kommer att ställas ut på Kvarnen i januari 2000 och sedan under högtidliga former föras över till Rådhusets arkiv, där de ska förvaras för att öppnas 2025, 2050, 2075 och 2100.

Lådorna är skänkta av Expressbyrå AB.

Se även på sista sidan

Åldermannen har ordet

Jag skriver här åldermannens sida, veckan innan jul och efter Gillets julfest för våra volontärer, som hjälpt oss i styrelsen på Bergströmska gården och med allehanda aktiviteter under året. De är väl värda all vår uppskattning. Festen blev lyckad, vilket ni även kan se här senare i detta nummer 2–2025.

Gillet har ju nu från år 2024 glesat ut utgivningen av S:t Olof, vår medlemsskrift, till två nummer per år och det ni läser här förnyas med nr 1–2026 först nära midsommar. En orsak till halveringen av antalet nummer är naturligtvis den dyra portokostnaden, som numera är högre än tryckkostnaden.

Därför rekommenderar vi att ni använder er av vår fina hemsida

www.sanktolofsgille.se

för att hålla er ajour med program och aktiviteter under kommande år. Gillet fixerar verksamhetsplanen först vid årsmötet 9 mars.

Men ni håller i en välmatad medlemsskrift med fortsättning från förra numret om ”Torshälla 600 år” och ni kan också ta del av en fin artikel om F.O. Nyströms Bleckkärlsfabrik.

Som ni ser här i Sankt Olof har Gillet haft många program och aktiviteter under 2025, både i Torshälla och utanför genom aktiviteterna kring vår paviljong intill

Hammarby kyrka som beskriver Carl och Karin Larssons koppling till Sörmland och deras intresse för återbruk (recycling).

Under 2025 drabbades styrelsen och föreningen av en stor förlust, då vår vice ålderman, Birgitta Biderman, verksam i Gillet i många år, tyvärr hastigt avled. Vi har en plan att välja in en styrelseledamot på vakansen vid årsmötet 9 mars.

Gillet har 2025 som tidigare år haft våra julprogram, i år hela 5 torsdagar, på Bergströmska gården och deltagit i Kulturlördag/växtmarknad, Historisk afton i oktober och Julmarknaden den 23 november.

Roligt under 2025 är att vi hittat samarbeten med andra föreningar och organisationer, vilket gör, tror vi, att Torshälla framgent speglas ännu bättre såväl historiskt som i nutid och inför framtiden.

Vi hoppas givetvis också att detta ökar intresset för vår hembygdsförening och vårt arbete och att detta resulterar i fler medlemmar som berikar vår verksamhet.

*Torshällahälsningar från Sankt Olofs Gillet!
Tryggve Lundh, ålderman*

God Jul Och Gott Nytt År önskar styrelsen

Kallelse till ÅRSMÖTE måndagen den 9 mars 2026 Mötesplats Kvarnen kl. 18:30

Föredragningslista:

1. Årsmötets öppnande
2. Mötets stadgeenliga utlysande
3. Godkännande av dagordningen
4. Parentation
5. Val av ordf. och sekr. för mötet
6. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare
7. Verksamhetsberättelse för 2025
8. Ekonomisk berättelse
9. Revisorernas berättelse
10. Fastställande av balans- o resultaträkning
11. Ansvarsfrihet för styrelsen
12. Förslag till verksamhetsplan för 2026
13. Budget för 2026
14. Val av ålderman för 2026
15. Val av ordinarie styrelseledamöter för 2 år
16. Val av 2 revisorer och 1 ersättare för 1 år
17. Val av 2 ledamöter till valberedningen
18. Fastställande av årsavgift 2027
19. Inkomna motioner och förslag
20. Övriga frågor
21. Avslutning

Årsmöteshandlingar delas ut på årsmötet.

Välkomna!

Styrelsen

Torshälla 600 år (del 2)

Texten hämtad ur tidningen Sörmlandsposten av den 24 februari 1917

Privilegier och donationer

Forts. från S:t Olof Nr 1–2025

Det vill synas, som om konung Birgers privilegiebrev blivit bortglömt, ty längre fram i tiden skola privilegierna blivit förnyade. Härigenom har en viss tvist om äktheten uppstått, och det säkraste beviset ha vi av hertig Karl, som den 12 augusti 1593 i ett brev – som efter att ha ordat om Torshälla, som en längre tid var handelsstad - förnyade privilegierna samt, som staden har litet utrymme, lade till staden 2 hemman, Torp benämnde, som under evärdeliga tider skulle lyda under staden. 1605 Söderby till stadens fortsatta utrymme, och 1611 den 14 januari erhöll staden rätt att på Råby hed få timber och wedehugg som stadens borgare lagt in ansökan om och som förnyades av konung Gustaf II Adolf den 12 februari 1627.

Av dess tilläggsdonationer av såväl åker och äng som skog, kan man lätt förstå att utrymme icke fattades för staden utvidgande. Men Torshällaborgarna trivdes bäst i det trånga utrymmet och fördrog att hålla eventuella byggnadsökande i styr: inom stadens planlagda område tilläts att bygga, men utåt, nej, visst inte. Åker- och ängarealen skiftades och såldes, och den dag som i dag är inneha jämförelsevis få jordbrukare lagfart å sammanslagna lotter.

Vad åter timmer och vedbehovet angår, så synes det som om någon tvist en gång i tiden uppstått mellan borgarna, ty

i stället för att få en viss kvantitet per gård, så säljs numera allt offentligt och medlen tillfalla stadskassan. Och man får tänka sig hur det i dessa bistra tider skall kännas för mången att dyrt få köpa vedbränsle, då meningen med donationen var att staden nästan fritt och för intet hade rätt till riklig mängd av så väl timmer som ved.

Handel och industri

Som av officiella handlingar framgår, var Torshälla redan i forntiden en bemärkt handelsplats. En överblick visar hur som handelskåren var t.o.m. så stark, att den genomdrev beslutet att all handel skulle ske genom Torshälla tullportar och även Eskilstunas innevånare måste böja sig för detta.

Gynnade av sin maktställning, som icke sällan övergick till övermod, blev flera tillfällen åtskilliga privilegier upphävd, och när sista skrällen kom, då Eskilstuna lyckades ”komma loss” 1707 blev det Eskilstuna, som började gå framåt och Torshälla liksom stannade av i växten, och föredrog, så som än i dag är förhållandena, att vara en gammal stad med traditioner från fordom samt att väl bibehålla sin ålderdomliga prägel, en stad, levande på vad som varit – men knappt något mer heller.

Handlarna i synnerhet tog en viktig del av staden angelägenheter. I främsta rummet påträffas handlande i rådmännens rad, och de då så långt som möjligt var såg att egen eller kårens (skråets)

rätt, torde var alldeles givet. Flera av dem, som på så sätt och vis voro bemärkta eller ville bli och var bemärkta för eftervärlden, lät sig förevigas genom målningar, donationer o.d., och på så sätt fortleva deras namn tidsåldrar igenom.

Vad industrin beträffar torde man få gå tillbaka till 1400-talet, då en tvist uppkom om en smedja i Torshälla. Vad handlingar i övrigt finner man att hantverket hade ett stort antal utöware, såväl guldsmeder, kardiansmakare, snickare, smeder m.fl. De bildade särskilda skrän. I de allmänna angelägenheterna synes yrkesidkarna ha lyckats komma ett pinnhål högre än handlandena, ty bland borgmästarnas råd återfinner man icke sällan guldsmeder m. fl.

Av nuvarande industri torde man hava att söka den äldsta vid Holmen, där i början av 1800-talet en smältsmedja var i verksamhet. Sedermera tillkom andra industrier allt eftersom företagsamma personer bosatte sig i staden. Grundläggaren av Thermaeniska firman i Hallsberg började sin verksamhet i Torshälla med byggande av tröskverk och körvandringar. När sedan utrymmet blev för trångt flyttade man tillverkningen härifrån.

Så ha vi nu Holmens mekaniska verkstad, som utvecklats betydligt sedan den kom i Nyby bruks aktiebolags ägo. En hel del mindre verkstäder och fabriker har under nu rådande konjunkturer inom järn-, stål- och metallindustrin betydligt utvidgats, så att nu börjar staden att räknas bland industrisamhällena. En tid på världen var Torshällalimporna särskilt berömda och hade god omsättning; numera torde

det icke vara någon av bagarna som vare sig kan eller vill baka en limpa bärande stadens namn.

En industrigren, som har mycket gamla anor, är stenkärslfabrikationen. Numera finnes endast tvenne yrkesutöware av denna fabrikation med ett tiotal arbetare tillsammans.

Samfärdsmedel

Ifrån äldsta tider har Torshälla idkat sjöfart, även utom Mälaren och dess lugna vågor. Man spårar minnena där om vid hamnen, vars nuvarande magasinsbyggnader ge en det mest talande vittnesbörd. På 1600- & 1700-talet var särskilt en livlig trafik på huvudstaden. Även i början av 1800-talet rådde livlig seglation, som blev av större omfång när ångbåtstrafiken kunde börja.

Så fortgick Torshälla samfärdsel till 1860, då Eskilstuna byggde kanalen på sidan om staden, enligt vad krönikan förmåler att Torshälla vägrat ån kanalisering av fruktan för att i så fall bliva av med en av sina förnämsta inkomstkällor. Numera räknar Torshälla med ett, säger ett segelfartyg, Solide, sedan kapten Flodbergs "Maja" förra sommaren blev haverist utanför Hesselbyholm. Men trots detta räknar Torshälla flera ätter av forntida sjöfarande, namn som ännu staden har heder av. Vi ha Ståhlesläkten, med vilken Söderströmska familjen räknar släktskap genom giftermål.

Ett varaktigt minne från denna sjö- och seglationens glansdagar är Torshällabornas, den dag som i dag är, stora förkärlek till vistande ute på sjön (Mälaren) under sommarkdagarna och när tid och tillfälle gives. Visserligen är över-

väggande antalet roddbåtar, med det finnes även åtskilliga som lagt sig till med motor- och segelbåtar.

Sedan Norra Södermanlands järnvägs tillkomst är nog mesta trafiken, såväl gods- som persontrafik med denna. Men i alla fall räknar helt visst stadens innevånare den dag som idag är vad som förlorats när det numera större och livskraftigare Eskilstuna lade under sig trafiken till sjöss såsom den största förlust staden någonsin gjort.
/Redaktionen

PS- *En liten kommentar ur jubileumsskriften från 700-årsjubileet*

STADEN I TID OCH OTID

Torshällas senaste 300 år 1718–2017

TILLKOMSTEN AV SLUSSEN I TORSHÄLLA

”Förbifart Torshälla”

Några Eskilstunafabrikörer med herrar Munktell & Stålberg i spetsen diskuterar 1852 möjligheten att gräva en kanal med slussar förbi Torshälla för att förbinda Eskilstuna med Mälaren. Så blev det! Trafiken invigs 1860 och avslutas 105 år därefter.

År 1865 byggs även en sluss vid Gevärshuset och hamnarna vid Smörparken och Kyrkans hus byggs. Kanalen blir flitigt utnyttjad

Slussen i Torshälla från 1860

-DS

Tema Torshällaindustrier artikel av Gunnar Ekerot saxad ur Sörmlandsposten 1926 (del 1)

Historien bakom

F. O. Nyströms Bleckkärlsfabrik

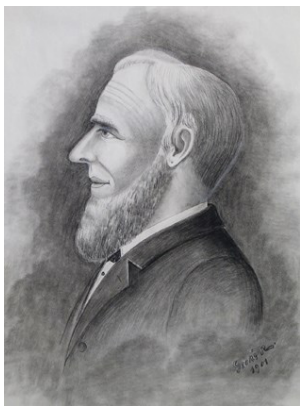
Det hör säkerligen icke till vanligheten att man kan spåra en industrisläktas anor ända tillbaka till 1600-talet, men så är fallet i den Nyströmska släkten i Torshälla.

Stamfadern hette David Davidsson, som var född i slutet av 1600-talet och bosatt i Ljusnarsberg. Dennes son hette Lars och antog namnet Nyström. Till yrket var han sjöman, var född 1723 och avled 1792. Dennes son hette också Lars och var skeppsålderman i Arboga. Han var född 1769, men när han dog vet man icke. Skeppsåldermannens son hette Lars Gustav. Denne var född i Arboga 1795, blev 1820 organist och klockare vid kyrkan i Torshälla och avled 1836. Han bebodde den strax intill kyrkan belägna Klockaregården och där föddes den 27 mars 1830 sonen Frans Otto Nyström som blev fabrikant i Torshälla.

26 mars 1853 fick Nyström sitt gesällbrev av Uppsala fabriks- och hantverksförening och den 17 juli 1854 erhöll nålmakargesällen F. O. Nyström, då 24-årig, magistratens i Torshälla medgivande att börja egen rörelse i staden.

Tillverkningen drevs från början inom nålmakaryrket, men dessutom förfärdigades bl. a. metkrok, knappar, klockedjor m.m. Förutom mästaren arbetade den första tiden 6 personer

på verkstaden. Emellertid rönt de tillverkade alstren mindre efterfrågan på grund av utländsk konkurrens och snart upptogs nya fabrikationsartiklar. Sålunda började tillverkning av bleckemballage, för vilken industri Nyström var banbrytare i vårt land. Till en början tillverkades bleckplåtaskar för blanksmörja, vilken produkt då för tiden vanligtvis emballerades i träaskar. Till en början pressades vid fabriken askarnas olika delar och hoplödtes för hand. År 1876 inköptes från Amerika en specialmaskin vilken lämnade 6000 färdiga askar per dag.

Frans Otto Nyström

Emellertid var grunden lagd till den i våra dagar betydande fabrikationen, varom vi i det följande närmare skola orda. Som ledare av fabriken utveckling under de första decennierna nedlade F. O. Nyström ett betydelsefullt arbete. Han följde noga med utvecklingen inom sin bransch, var en god arbetsgivare och som borgare i Torshälla allmänt aktad och värderad. Nyström var en mycket anlitad kommunalman, däribland stadskassör och stadsfullmäktig i flera år. Under en följd av år var han extra vikarieranderådman och ordina-

rie rådman åren 1876–1886. Det sistnämnda året lämnade han denna befattning på grund av sjuklighet. Frans Otto Nyström avled i Torshälla den 29 mars 1896.

Den nuvarande innehavaren av affären, Carl Albert Nyström, är född i Torshälla den 29 december 1862. Efter avslutade skolestudier och innehavda anställningar på fabrikskontor, dels både i Torshälla och Trollhättan hos Stridsberg & Biörck och dels hos svärdsfejarefirman Ek i Stockholm, övertog han år 1892 den av fadern grundade firman. På allt sätt har han förstått att tillvarata fabriksanläggningens goda traditioner och det har varit under rådman Nyströms insiktsfulla ledning som fabriken nått den utveckling, på vilken den nu befinner sig. Rådman Nyström har under ett flertal år varit stadsfullmäktige i Torshälla och innehaft många ansvarsfulla förtroendeuppdrag samt utnämndes till rådman därstädes den 23 juni 1903.

Carl med hustru Sigrd

Den Nyströmska fabriken var från början ganska obetydlig. Den första fabrikslokalen var förlagd på samma plats där Nygården, numera rådman Nyströms vackra privatbostad är belägen. I början av 1890-talet uppfördes ovanför Nygårdsvillan en fabrikslokal om ca 20 kvadratmeters golvyta.

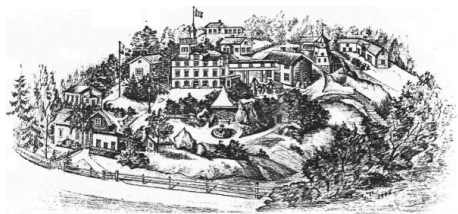
Det dröjde emellertid icke mer än 10 år förrän även denna lokal – numera omändrad till bostad för konstnären Georg Nyström, son till fabriken grundläggare – blev för liten, och en ny fabriksbyggnad med cirka 400 kvadratmeters golvyta måste uppföras. Sedan tillkom ännu tvenne fabriksbyggnader om tillsammans 300 kvadratmeters golvyta.

Georg Nyström

Det finns säkerligen få fabriksanläggningar i vårt land som har ett sådant dominerande läge som den ifrågavarande industrien. Terrassformigt ligga byggnaderna uppkastade på berghällarna, inbäddade bland björkar, prunkande gräsmattor och doftande blomster.

En av fabriksbyggnaderna är försedd med en hög tornbyggnad, från vars högsta plan man har en härlig utsikt över den fagra landskapstavlan.

Från kyrktornet fotograferade och målade artisten Georg Nyström av F. O. Nyströms Bleckkärlsfabrik på Klockberget omkring år 1900

Fabriksrörelsen är förlagd till trenne byggnader, utrustade med ett flertal specialmaskiner. I den ena byggnaden tillverkas större plåtarbeten, såsom cisterner m.m. och i den andra utförs burkar, flaskor o.s.v.

Fabrikationen av blanksmörjaskar har nu helt övergivits och som en komplettering vilja vi något närmare beröra de olika alstren. Sålunda framställas vid fabriken förvaringskärl för oljor och färger av alla slag, konfekt- och karamellburkar, förutom mångahanda andra bleckjärn och metallvaror. Vissa år hava över 1,000,000 kärl och burkar vandrat ut till förbrukarna. Av cisterner hava sådana levererats av mången gång respektabel storlek. Sålunda hava vid

fabriksanläggningen utförts cisterner rymmande 3000 a´ 4000 liter, för olika ändamål. För armén hava vid flera tillfällen tillverkats stora partier bleckvaror såsom kaffeburkar och artiklar för förbandsändamål m.m. Drivkraften är elektrisk.

Den Nyströmska fabriken alster hava städse utmärkt sig för ett särdeles omsorgsfullt arbete och anläggningen har en mångårig och väl inarbetad kundkrets.

Fabriksanläggningen förfogar över en gammal god och plikttrogen arbetarstam. På kontorschefsplatsen sitter herr Erland Andersson, vilken allt sedan sitt tolfte år haft anställning i firman, vilkens officiella namn är **F. O. Nyströms Bleckkärlsfabrik**.

*Text- & bildredigering
Benny Flodin*

PS- Klipp ur S:t Olof Nr 3–2023

Besök av Åke Jansson sommaren 2023

Åke Jansson i Bellmansrummet

Åkes faster Sigrid var gift med Carl Albert Nyström som övertog Bleckkärlsfabriken på Klockberget 1892 efter sin

far Frans Otto och startade Torshälla tidning år 1907 tillsammans med sin bror Georg Nyström.

-DS

Sommarens arrangemang på Bergströmska gården

Årets arrangemang på Bergströmska gården, IOGT/NTO-lokalen och i mor-mostäppan blev, som i fjol, över förväntan lyckade, inte minst för att vi åter hade en oförsämd tur med vädret.

Nationaldagen – 6 juni 2025

Redan ifjol bestämde sig arrangörerna IOGT-NTO och S:t Olofs Gille att även 2025 erbjuda ”favorit i repris”, så för 3:e året i rad kunde vi lyssna till ett högtidstal av gilletts ålderman Tryggve Lundh och skönsång av kören Ars Musica under ledning av körledaren Christofer Ekströmer i IOGT-lokalen, med efterföljande kaffe med dopp på Bergströmska gården.

Se en mera utförlig berättelse med bilder i S:t Olof Nr 1–2025.

”Underhållning till kaffet” under årets hela 5 juli-torsdagar kl. 13-16

Även i år prövade vi ett nytt koncept tillsammans med Eskilstuna Kultur & Fritid som hjälpte oss att boka artister, vilket åter blev lyckat, liksom vädret.

Kultur & Fritid hjälpte oss att boka artister som **Simon Stålspets och Karin Sjöberg**, rock, blues och ballader, **Andreas Isvosig**, trubadur, **Angelina Pavanelli och Ingrid Stenlund** visor och ballader, **Liten och Stor**, 60–70 tals covers, och sist men inte minst Torshällas

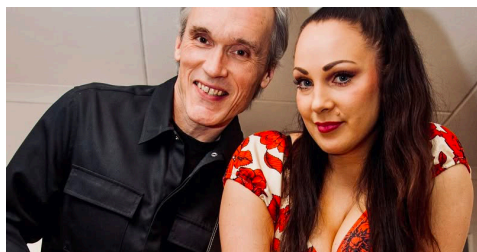
egna **Gunnar Sandevärns Trio.**

Varje torsdag serverades kaffe med hem-bakt bröd, bakat av Maria Kempe och Janet Lövdahl, till alla besökares förtjusning.

Ett nytt rekord med väl över 400 juli-besökande kom, delvis tack vare mån-adens 5 torsdagar, återigen ett lyft för gillet och hembygdsgårdens juliunder-hållning.

Här följer en kavalkad av bilder på artis-terna och publiken under årets arrange-mang:

Tors den 3 juli: Simon Stålspetz och Karin Sjöberg underhöll till kaffet:

Simon & Karin fick det att svänga rejält med låtar från rockens ungdom på 50-talet och både äldre och ung jazz!

Vi noterade också det unga inslaget bland publiken på ca 30 personer.

Tors den 10 juli: Trubaduren Andreas Isoosig underhöll en rekordpublik till kaffet:

En förväntansfull publik började samlas redan kl. 13 och snart hade över 100 personer tagit plats i trädgården på Bergströmska innegården.

En stilstudie på trubaduren Andreas Isoosig som med egna visor och urval av Taube, Vreeswijk och Bellman trollband rekordpubliken.

Efter ett bejublat avslutande gitarrsolo av Andreas framfördes ett TACK från publiken och gillet, med boken om fotografen Harald Bäckstrand, som gåva i det fina sommarvädret. Efter detta önskade och lyckades publiken tvinga fram ett extranummer.

Tors den 17 juli: Angelina Pavanelli & Ingrid Stenlund stod för underhållningen med både sång och poesi till kaffet:

Drygt 40-talet besökare sökte sig till skuggan under trädet i hettan. Angelina & Ingrid sneglar båda åt vänster liksom både musiken och poesin.

Angelina är artist och musikproducent från Eskilstuna som producerar textbaserad indiepop på svenska. Med låtar som cirkulerar kring teman som klimatet, konsumtionsstress och kärlek har hon blivit omnämnd som en unik textförfattare och framtida hopp inom Sveriges indiescen.

Ingrid är uppvuxen i Eskilstuna och är känd inom poesiscenen. Under 2024 tog hon hem titeln som svensk mästare i Poetry Slam och har turnerat runt på de flesta svenska "spoken wordscenerna."

Tors den 24 juli: Musikanterna Liten & Stor stod för trivsamt underhållning

Två glada musikanter stämmer gitarrer-na och publiken (ca 40 st) samlas med fikabröd, kaffe och mycket vatten i värmen.

Både publik & musikanter sökte skuggan och Kjell tackade de båda musikanterna Liten & Stor för den mycket trivsamma underhållningen (som innehöll ett roande musik-Quiz) med vår bok "Torshälla ABC".

*Tors den 31 juli: **Gunnar Sandevärns Trio** underhöll, sist men inte minst Torshällas egen Trio.*

"Serveringen" har en lugn stund när de flesta fikar och satt, liksom publiken,

förväntansfulla innan Gunnar Sandevärn slog an första tonen.

Det blev en mycket populär och värdig avslutning av juli månads torsdagsunderhållningar och vi alla visade vår stora tacksamhet till gillet Aktivitetskommitté som fixade inte bara "underhållningen" utan också allt "kaffe med dopp" under sommaren.

Här är trion igång och spelar & sjunger sin populära repertoar och här nedan lite publik som fick sitta på trappan till "höskullen"

2025 års sommarunderhållning var ett lyft för hembygdsgården och S:t Olofs Gille och många besökare uttryckte sin förtjusning över hur fint det var på innergården, speciellt de som var där för första gången.

Styrelsen och alla gilletts medlemmar vill härmed uttrycka ett stort TACK till vår aktivitetskommitté och till alla våra volontärer som hjälpt till med servering och bakning av bullar och kakor under sommaren.

Text- & bild: Benny Flodin
PS

En rekommendation inför sommaren till alla gilletts medlemmar kan även vara ett fint tips inför kommande sommar 2026:

Besök gärna med hela familjen och vänner **dess 3 Utställningar**

3 utställningar i sommar

Axel Oxenstierna och Drottning Kristina i Jäders Kyrkstallar.
Öppet: onsdag, torsdag samt lördag och söndag kl. 11 - 15
Entré 50 kr.

Karl Larsson Gyllenhielm och Kristina Ribbing i ladan vid Sundbyholm
Öppet: onsdag - söndag kl. 11 - 16
Entré 50 kr.

Karin och Carl Larsson i Paviljongen vid Hammarby kyrka.
Öppet: onsdag, torsdag samt söndag
Fri entré. Dörren är öppen kl. 11 - 15

Välkommen!

Mera info finns på gilletts hemsida <https://www.sanktolofsgille.se/>.

Under fliken **PAVILJONG VID HAMMARBY KYRKA** finns också information om alla genomförda och återstående **Återbruksprojekt** i Karin och Carl Larsson anda som man kan besöka under åren 2026 och 2027.

(Info om invigningen av paviljongen och återbruks/återvinningsdeltagarna finns utförligt beskriven i medlemsbladet S:t Olof nr 1-2025. Lite bilder från utställningen på Ebelingsmuseet den 26 nov av Folkhögskolans Recycle Designkurs visas på sid 21-22) DS

Kulturlördag & Växtmarknad inkl. utdelning av Birgerspriset den 6 september

"Kulturlördagen" den 6/9 blev i stort en kopia av fjolårets med vår årliga Växtmarknad i mormorstäppan kombinerad med en Konstrunda, arrangerad av Torshälla konstförening med konst och hantverk i öppna ateljéer från Bogården till lokaler i gamla Torshälla och i mormorstäppan.

Kulturlördag med växtmarknad, konstrunda och Birgersprisutdelning arrangeras i första hand av S:t Olofs Gille och Torshälla Konstförening samt nätverket Gamla Torshälla.

I år uteblev dock spontana loppmarknadsstånd efter Lilla gatan, men naturligtvis fanns Finska föreningens stånd med bl.a. deras utmärkta grillkorv nedanför kyrkans hus.

"Kulturlördagen" som har ersatt arrangemang "Torshälla marknad" blev, detta till trots, liksom i fjol, både lyckat och mycket välbesökt.

Växtmarknaden sålde sticklingar, blommor, honung, lingon, svamp, trädgårdsmide, böcker och keramik och Bergströmska gården serverade, som vanligt, sina populära våfflor med sylt och grädde.

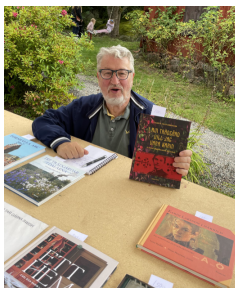
Rådhuset serverade kaffe med bröd och kyrkan bjöd på loppis, käpphästhoppning och hantverksförsäljning.

Vädret var strålande och Bergströmska räknade minst 500 besökare som underhölls av "Min kompis och jag" under dagen.

Här följer ett litet bildcollage från växtmarknaden, våffelsserveringen i bagarstugan på Bergströmska och underhållningen på mormorstäppan av min kompis & jag och samt Eskilstuna Gardet på Lilla gatan:

Full fart redan vid 10-tiden i mormors-täppan. **Min Kompis & Jag** underhöll i mormorstäppan. Böcker såldes bl.a. av gilletts ålderman Tryggve Lundh och "portugisen" Sune Eriksson språkar med Hans Dahlberg och Anders & Birgitta är redo med våfflorna.

Eskilstuna Gardet marscherade från Rådhusorget till Lilla gatan framför mormorstäppan där de framförde ett antal bejublade nummer innan utdelningen av Birgerspriset ägde rum

Birgerspriset utdelades av Torshälla stadsdelsnämnds Lars-Göran Karlsson. Årets pris gick till Torshällas stora glaskonstnär **Åsa Brandt** med juryns motivering:

Birgerutmärkelsen går till en person som gjort en förtjänstfull insats för Torshällas bästa.

Årets Birger 2025 tilldelas Åsa Brandt en av landets första kvinnliga glasblåsare och en pionjär inom studioglaset.

Redan 1968 öppnade hon en egen hytta i Torshälla, Europas första av sitt slag, och i slutet av 1990-talet blåste hon liv i vattentornet på Klockberget genom att förvandla det till glashytta, galleri och café.

Åsa Brandts konst finns i hem, museer och samlingar både i Sverige och utomlands, och i hemstaden pryder hennes glasfönster S:t Olofs kapell på Torshälla kyrkogård.

Åsa är fortsatt en självklar del av kul-

turlivet i Eskilstuna kommun och Torshälla stad. Med ett konstnärskap som fortfarande berör och inspirerar, oavsett tid och plats, är Åsa Brandt en värdig mottagare av Årets Birger 2025.

Torshälla stads nämnd gratulerar Åsa Brandt till utmärkelsen!

Åsa tackar för den fina utmärkelsen, blommorna och juryns motivering och den fina målningen av kung Birger.

Originalmålningen av kung Birger Magnusson, som gav Torshälla sina stadsrättigheter år 1317, har formgivits av konstnären och tidigare Torshällabon Per O Dahlberg.

Historisk afton

"Nedslag i Torshällas Historia"

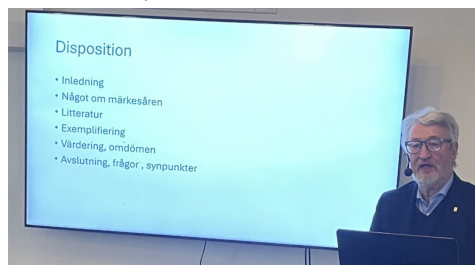
En föreläsning av Tryggve Lundh i Kyrkans hus den 19 oktober

Intresset för årets "historiska afton" var stort och salen i kyrkans hus blev fullsatt. Föredragshållaren Tryggve, och även publiken, var på bästa humör och till vissa händelser och årtal kom frågor som Tryggve, i de flesta fallen, kunde svara på med sin gedigna kunskap om Torshällas historia.

Föredraget uppdelades i två 45 minuterspass med en 20 minuters paus för en enkel förtäring av smittor och godis som tilltugg till kalla drycker. S:t Olofs Gille hade också laddat upp med en hel del historisk litteratur och populariserade skrifter som såldes till "reapriser".

Fullsatt i Kyrkans hus

Tryggve med sin föredragsdisposition

På vår hemsida kan man öppna några länkar med de historiska bilderna som visades:

länk 1 är bilder från vårt lilla museum på Bergströmska gården om hur man levde i Torshälla under mer än 700 år och **länk 2** visar 5 bilder från TORSHÄLLAS TIDSLINJE från istid till nutid.

Som sagt ett mycket uppskattat föredrag om Torshällas historia av Tryggve som även i fjol var föredragshållare på historisk afton då det handlade det om Carl & Karin Larsson i Sörmland, vilket var inledningen till deras lilla paviljong, vid Hammarby kyrka, som invigdes under sommaren.

Och här som avslutning Tryggves rekommendation av tre böcker som han menar bäst beskriver historien i Sörmland under några år på 1700- och 1800-talet:

- 1) Abraham Hülphers, *Städerne i Södermanland 1783*
- 2) Johan Fischerström, *Utkast till Beskrifning om Mälaren 1785*
- 3) Vilhelm Tham, *Beskrifning öfver Nyköpings län 1832*

Kjell tackar Tryggve för ett utmärkt föredrag

Text & Bild: Benny Flodin

Årets Julmarknad i Gamla Torshälla

Även i år vill vi arrangörer, i **Nätverket gamla Torshälla***, tacka alla som besökte julmarknaden, i år över 2000 personer!

(*Eskilstuna kommun, finska föreningen, IOGT, Kyrkan, Lions, SPF & S:t Olofs Gille)

Full kommers på Lilla gatan

Naturligtvis blev det lite trångt på Lilla gatan med så många köpsugna besökare och rekordmånga marknadsstånd (25 st) uppställda av kommunen åt våra ”lokala knallare”. Därtill kom kyrkans hus med hantverk, hemstöpta ljus och julloppis för barn och kaffeservering i Rådhuset. Biblioteket hade extraöppet för julpys-sel och i kvarnkällaren hade Konstföreningen en utställning.

Ljuvliga julpyrdnader

Gosedjur direkt från hemslöjden

Adventsmyckade fönster på Bergströmska

Ståltrådsgran, här med kulor & belysning, tydligen en succé som snabbt såldes slut

Inne på Bergströmska gården bjöds på glögg och pepparkakor i Bagarstugan och där satt också tomten som bjöd på godis mot en kram.

Kön till glögg&pepparkakor tog aldrig slut

Nästan lika lång var kön till tomten som satt på en fäll vid väggen till vänster om bagarstugan där föräldrar och släktingar fick en chans att ta en bild på sina små i knät på tomten vid godiskorgen.

Årets tomte ansågs vara extra snäll och han bjöd på extra gott godis

Här Aktivitetskommitténs rapport:

En otrolig Julmarknad! 25 säljare sålde allt från barnstrumpor till enrisrökt skinka. Vi serverade glögg och pepparkakor på Bergströmska gården till 1000 personer. Kl. 14:30 var glöggen slut så några blev utan, tyvärr.

Dansen runt granen leddes med den äran av lekledaren Kurt som med hjälp av dragspelen från en 3-hövdad Smebälgarorkester skapade en mycket god stämning som fick rejäl fart på alla dansarna.

Alla barn som deltog i dansen fick en bok skänkt av Biblioteket. Totalt arbetade 19 gillevolontärer med marknaden under dagen. **Ett stort tack till dem!**

3 Smebälgarare spelad upp till dans

Full fart på dansen runt granen

Kurt var en utmärkt & uppskattad lekledare

Julpyntad släde utanför Bagarstugan

Text & Bild: Benny Flodin

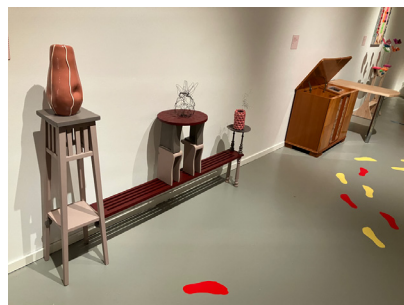

På Ebelingmuseet den 7 nov ägde vernissagen av i **Karins fotspår** rum.

En utställning skapad av deltagarna på **Recycle Design**, en kurs i återbruks-hantverk på Eskilstuna folkhögskola. Invigning ägde rum kl. 16.00 tillsammans med utställarna.

Om utställningen:

Här möts och sammanfogas återbruk, arvet efter Karin Larsson och platsen Ebelingmuseet i form av möbelhybrider. Hybriderna är byggda av minst två kasserade möbler och har fått en helt ny och egen form och funktion. Den här utställningen är en del i ett större projekt om återbruk och paret Larssons koppling till Eskilstunatrakten och invigdes av Tryggve Lundh och Anna-Maria Hilborn.

Återbruk, återvinning i Karin och Carl Larssons anda.

Carl och Karin Larsson är ett mycket välkänt konstnärspär i Sverige, med Lilla Hyttnäs i Sundborn i Dalarna som sitt främsta varumärke. Det blev möjligt att bygga upp tack vare Carl Larssons konstnärliga framgångar.

Vad som är mindre känt, är att Carl Larsson på sin faders sida härstammar från gården Lilla Lövhulta vid Hammarby kyrka norr om Eskilstuna. Carl Larssons fader flyttade till Stockholm där Carl Larsson föddes. Redan vid unga år så tog sig Carl Larsson ofta till Lilla Lövhulta och till sin farbror och faster. Där hjälpte han till på gården. Så småningom så köpte han en ett litet hus bredvid Lilla Lövhulta när han och Karin redan var kända i Sverige. Karin döpte huset till **Minsta** då det redan fanns Stora Lövhulta och Lilla Lövhulta.

När det gäller Lilla Hyttnäs i Sundborn och Karins och Carls förmåga att gestalta ett fantastiskt konstnärshem, som var unikt i Sverige på den tiden och med sitt sociala nytänkande, så vill nu S:t Olofs Gille i Torshälla erbjuda möjligheten att visa upp Karins förmåga att förnya/återskapa i olika material och därmed inspirera till ett förnyat intresse i bygden och kanske i Sverige.

För 5 år sedan arrangerades en utställning om Karin Larsson i Torshälla. Främst då handlade det om konsthantverk och att inspirera konsthantverkare lokalt.

Nu följer S:t Olofs Gille upp denna utställning genom att presentera Carl och Karin Larssons lokala närvaro och samtidigt inbjuda olika aktörer att verka i Karin och Karls anda med ett bredare ”produkttänk”.

Förutom rent hantverk i olika material så skall projektet leda till en ”bredare” ingång och att få en möjlighet att presentera återbruk/återvinning på gårdar/hus, möbler kläder, trädgårdar, återbruk i dagens industrier, i samverkan med Mälardalens Universitet, kyrkan och olika föreningar.

I Paviljongen som byggs upp vid Hammarby kyrka skall familjen LarssonS liv och leverne i Lilla Lövhulta presenteras. Vidare skall information ges om olika medverkande i projektet - Vad görs, var finns de?

Det kan då gälla även kurser i olika hantverk för bevarande, föreläsningar seminarier och därigenom bygga upp en kunskap i dagens samhälle om nödvändigheten att ”återbruka/återanvända”.

Låt Karin och Carl Larssons iderikedom komma fram i nya konstellationer.

Vi börjar i Paviljongen vid Hammarby kyrka.

Text- & Bild-regi: Benny Flodin

Årets Julfest för våra

volontärer

Onsdagen 17 december
hölls årets julmiddagsfest
på Saga som TACK till
alla våra volontärer som
ställt upp under året.

Ovan bilder på serveringsbordet med
sill & kallskuret i runda 1, varmt med
köttbullar, frestelse, räcomelett med
mera i runda 2 samt goda glada laxar
i runda 3

Saga-biografens entré med trappan ner

*De hungriga gästerna minglar först
med glögg & pepparkakor och häm-
tar sen lite att dricka och sätter sig till
bords*

*Vår värd ikväll har hittat sin snaps och
ser nöjd ut tillsammans med Monica &
Lotta*

*Mia, Christina och Barbro både trivs
och låter sig väl smaka*

Arlette och Ulrika delar hemligheter

Kvällen gav många tillfällen att skåla till den goda maten och med varandra – här Karin & Lennart med Marianne & Lasse

SPF:s ordf. visar sin tallrik i runda 2 och vår ålderman, som blir 75 år i morgon, uppmärksammades med sång, skål och ett 4-faldigt leve

Saxat ur Kjells & Tryggves tacktal:

(som uteblev med hänsyn till att det fanns flera sällskap i lokalen)

Ikväll samlas vi här på Saga, inte bara för ett julbord, utan framför allt för att tacka er,

våra volontärer, som under året lagt ner tid, kraft och hjärta i vår hembygdsförening. Utan er hade våra aktiviteter aldrig blivit av. Ni är den motor som håller föreningen levande.

Ni har städat Hembygdsgården.

Ni har serverat kaffe och bullar

Ni har bakat, kokat kaffe och serverat

Ni har gräddat våfflor med sylt

Ni har bakat snittar & serverat bubbel

Ni har serverat glögg och pepparkakor
(till 1000 personer på julmarknaden)

Några noteringar och rekord under år 2025 som vi bör uppmärksamma:

- Juli månads torsdagunderhållning slog rekord med över 400 kaffegäster tack vare de 5 torsdagarna
- Kulturlördagen & Växtmarknaden med Birgerspriset lockade mer än 500 gäster till mormorstäppan och fika på Bergströmska gården med nygräddade våfflor
- På årets Julmarknad kom i år fler än 2000 personer och bagarstugan på Bergströmska serverade över 1 000 muggar glögg med pepparkaka

STORT TACK för alla fina insatser under året och varmt välkomna till julbordet // gillet & aktivitetskommitté

S:t Olofs Gille

Aktivitetskommittén

& hela styrelsen

**Torshälla
Hembygdsmuseum
S:t Olofs Gille
Bergströmska gården**
*Öppet varje torsdag maj-sep
i juli även tisdag & lördag
kl. 13.00 – 16.00*

Vi har böcker och olika
skrifter till försäljning bl. a.:

*Nya Torshälla ABC
Husberget i Torshälla
Av Hans A. Lidén*

*TNHS historiska skrifter 1-9 och Tors-
hällas Tidslinje från Istid till Nutid*

*Rekarnebygden i backspegeln
Historiska skrifter om Torshälla*

*Böcker om Marianne Ebeling och Har-
riet Ebeling*

Torshälla stenkärlsfabrik

*S:t Olof utkommer från 2024 med
endast 2 nr/år*

- 1. Före midsommar*
- 2. Före jul med årsmöteskallelse*

OBS!
**UPPDATERING AV GILLET'S
MEDLEMSREGISTER**

Styrelsen ber alla medlemmar i
gillet med ny e-post, mobiltelefon
och ev. ny postadress att bekräfta
dessa med svar till vår gärdeman

babbo90@telia.com

**Torshälla Hembygdsförening
S:t Olofs Gille**

Styrelse:

Tryggve Lundh, ålderman 076-340 74 15

Vakant

vice ålderman

Jan-Erik Kling, skrivare 070-565 56 41

Barbro Holmén-Gustafsson 070-571 34 06

Gärdeman

Benny Flodin, redaktion 070-656 54 54

Mikael Nyman 073-447 93 12

Kjell Jansson 070-205 84 85

Inga Lena Jansson 070-994 33 33

Håkan Lövdahl 070-367 99 06

.....

Museikommittén: Styrelsen

Arkiv- & Datakommittén:

Benny Flodin

Fastighetskommittén:

Mikael Nyman, Håkan Lövdahl

Aktivitetskommittén: Kjell Jansson &

Inga-Lena Jansson

Redaktion S:t Olof, Hemsidan & Nya

Bygdebånd: Benny Flodin

Programkommittén "Industrihistoriska

Umgänget": Jan-Erik Kling & Benny Flodin

.....

Bergströmska gården, Hembygdsmuseum

Lilla gatan 12, TORSHÄLLA

Telefon: 070-565 56 41

Medlemsavgift: 100: - enskild, 150: - familj

Bankgiro: 5239-1901

Postadress: Torshälla Hembygdsförening

S:t Olofs Gille, c/o Tryggve Lundh

Klostergatan 9, 644 31 TORSHÄLLA

E-postadress: info@sanktolofsgille.se

Hemsida: www.sanktolofsgille.se

Utställningen "LÅDAN" från år 2000 var 25:e år till år 2100

Här nedan några klipp från utställningen i Biblioteket:

Torshälla
Hembygdsförening
S:t Olofs Gille
 tog tillsammans med
Torshälla
Barnkulturgrupp
 initiativet till utställningen
Framtidstro
 eller
Lådan

991217 Hej! Från klass 3D
 Jag heter Nathalie och går i
 klass 3D på Edvardslundsskolan.
 Jag tycker att det är en bra
 skola förutom att jag blir
 ganska så ofta rebad det är
 ganska så tråkigt! Fast anars
 är den här skolan bäst!

Lin

 En sprallig, lång
 brösta! Alltid
 slips på fredagar...

Lin

 Envis sportflicka.
 Bråkar alltid
 med mattantern.

Sofie

 Gängets dansös.
 lämnar aldrig
 dansgolvet...

Edvardslundsskolan
Min
 100 barn har
 valt sitt drömyrke

Så här valde man	
Allt arbete med djur	23
Motorcrossförare	9
Konstnar	8
Färditssproffs	6
Marfästare	6
Pilot	5
Dans	4
Soldat	4
Sjuksköterska	4
Fotograf	3
Affärshandlare	2
Doktor	2
Tors Hammare	1
Författare	1
Dagis	1

Det är ju nu den sista
 månaden. Och det är ju nu
 jag skickar med en golfboll
 och pegg. (Hoppas ni har sparat
 golfbollen är jätterolig.)
 Hej då
 snickor "Bratt"
 Andreas "Juan" Bratt

Exempel på vad vi
 leker/sysslar med idag

